

Sygn. akt IV KO 7/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **P.Ś.**

skazanego z art. 258 § 3 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 19 maja 2022 r.,

wniosku skazanego o wznowienie postępowania karnego zakończonego wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt XXI K (...),

na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

odmówić przyjęcia wniosku z powodu jego oczywistej bezzasadności i zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

W dniu 21 grudnia 2021 r. wpłynął do Sądu Najwyższego, nadesłany przez Sąd Okręgowy w K., wniosek skazanego P. Ś. o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa (...), zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt XXI K (...), w którym skarżący zarzucił, powołując się na orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, że w toku postępowania został pozbawiony prawa do bezstronnego i niezawisłego sądu, ponieważ skład sądu nie

był losowany. W dniu 20 stycznia 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło kolejne pismo skazanego, nazwane wnioskiem o wznowienie postępowania, w którym wskazano, że zaskarżone orzeczenie zapadło z obrazą art. 60 § 3 i 4 k.k., gdyż ze względu na podjętą współpracę z prokuraturą zasługiwał na nadzwyczajne złagodzenie kary. W piśmie z dnia 15 lutego 2022 r. (k – 25 akt SN) skazany pragnął „ślicznie podziękować” Sądowi Najwyższemu za poinformowanie go o brakach formalnych wniosku (wymóg sporządzenia wniosku przez adwokata albo radcę prawnego i uiszczenia opłaty), wyrażając przy tym przekonanie, iż oczekiwany przez niego skutek przyniesie postępowanie zainicjowane przez Sądem Okręgowym w K.. W związku z tym, że zwrócono się do skazanego o informację, czy omówione pismo należy traktować jako cofnięcie wniosku o wznowienie postępowania, skazany w piśmie z dnia 23 marca 2022 r. oświadczył, że nie jest pewien wyniku postępowania przed Sądem Okręgowym. W toku postępowania skazany domagał się także wyznaczenia obrońcy z urzędu wskazując, że nie jest w stanie ponieść kosztów jego ustanowienia oraz opłaty sądowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania (pisma skazanego potraktowane zostały łącznie) jest oczywiście bezzasadny w rozumieniu art. 545 § 3 k.p.k. Przepis ten stanowi, że sąd, orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od adwokata albo radcy prawnego, bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku wynika jego oczywista bezzasadność. Stwierdzenie oczywistej bezzasadności wniosku czyni bezprzedmiotowym rozpoznawanie wniosków o wyznaczenie obrońcy z urzędu, czy zwolnienie od opłaty sądowej.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. P. Ś. został skazany za przestępstwa z art.:

- 258 § 3 k.k. (pkt 1),

- 13 § 2 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k. oraz art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt 2),

- 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. (pkt 3),
- 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k. oraz art. 91 § 1 k.k. (pkt 4),
- 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. (pkt 5,6),
- 279 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. (pkt 7),
- 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. oraz art. 91 § 1 k.k. (pkt 8),
- 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 9),
- 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k. (pkt 10,11,12,13),
- 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. (pkt 14),
- 278 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 15),
- 278 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt 16),
- 288 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. (pkt 17,18),
- 191 § 2 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 oraz art. 65 § 1 k.k. (pkt 19,20),
- 191 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz art. 64 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k. (pkt 21),
- 291 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 i 65 § 1 k.k. (pkt 22),
- 177 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. (pkt 23),
- 191 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 26),
- 158 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 27),
- 190 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 91 § 1 k.k. (pkt 28),
- 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 29),
- 207 § 1 k.k. (pkt 30),
- 158 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 32),

- 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. (pkt 33).

Podstawą wznowienia postępowania mogą być wyłącznie przesłanki wymienione w przepisach art. 540, 540a i b k.p.k. oraz 542 § 3 k.p.k. Zawarte w pismach skazanego twierdzenie, że ze względu na jego postawę w sprawie należało zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary w oparciu o przepisy art. 60 § 3 i 4 k.k. trzeba lokować w podstawie przewidzianej w art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Przepis ten stanowi, że postępowanie wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skarżącego skazano za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary. Stanowisko skazanego odwołujące się do opisanej podstawy wznowieniowej jest oczywiście bezzasadne. Po pierwsze, skarżący nie wskazuje na żadne nowe fakty czy dowody, które ujawniły się po wydaniu zaskarżonego orzeczenia. Po drugie, sygnalizowana kwestia nie jest nowa, ponieważ w apelacji (k – 7926 – 7929), w ramach zarzutu rażącej niewspółmierności kary, domagano się nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie art. 60 k.k., podkreślając m.in. skuchę skazanego i jego współpracę z organami ścigania. Wywody, zbliżone do pisma skazanego, stanowiącego wniosek o wznowienie postępowania, znalazły się wcześniej w piśmie kierowanym w ramach postępowania odwoławczego do Sądu Apelacyjnego w (...) (k – 79230 – 7931). Po trzecie, instytucja przewidziana w art. 60 § 4 k.k. ma charakter fakultatywny, co oznacza, że nawet gdyby prokurator wnosił o jej zastosowanie, zaniechanie nadzwyczajnego złagodzenia na tej podstawie nie stanowiłoby przesłanki nadzwyczajnego złagodzenia z art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. Po czwarte wreszcie, z powodów materialnoprawnych nie można mówić o podstawie do nadzwyczajnego złagodzenia kary z art. 60 § 3 k.k. Jedną z przesłanek stosowania tego przepisu jest m.in. współdziałanie z innymi osobami. Przesłanka ta z oczywistych względów, nie jest spełniona w wypadku czynów przypisanych skazanemu w pkt 23 i 27, ponieważ skazany nie współdziałał przy ich popełnieniu z innymi osobami. W wypadku pozostałych przestępstw przyjęto podstawy do nadzwyczajnego obostrzenia kary z art. 65 § 1 k.k., a w odniesieniu do czynu z art. 258 § 3 k.k., podstawa ta wynika z treści art. 65 § 2 k.k. W wypadku zbiegu

podstaw do nadzwyczajnego złagodzenia i nadzwyczajnego obostrzenia kary, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie albo nadzwyczajne obostrzenie kary lub wymierzyć karę w granicach ustawowego zagrożenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2008 r., III KK 363/07). Zatem, nawet gdyby przyjąć, że w sprawie występowały przesłanki do zastosowania art. 60 § 3 k.k., to w opisanej sytuacji stosowanie tej instytucji nie było obligatoryjne, nie istnieje więc podstawa do wznowienia postępowania.

Oczywiście bezzasadne jest wskazywanie przez skarżącego, że powodem do wznowienia postępowania ma być fakt, iż skład sądu nie był losowany. Jak się wydaje, zarzut ten może wiązać się tylko z postępowaniem przed Sądem pierwszej instancji, bowiem na k – 8015 i 8016 znajdują się dokumenty związane z losowaniem przeprowadzonym w Sądzie Apelacyjnym w (...). Sprawa wpłynęła do Sądu Okręgowego w K. w dniu 12 listopada 2013 r. Zarządzeniem z dnia 25 listopada 2013 r. Przewodniczący XXI Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w K. wyznaczył na sędziego referenta SSO D. K. (k – 4974). Zarządzeniem z dnia 29 lipca 2014 r. (k – 5449) zmieniono sędziego referenta na SSO L. S. O., ponieważ poprzedni referent przechodził do służby w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w K.. Jednak w dniu 5 stycznia 2015 r. (k – 5470a), z uwagi na konieczność utworzenia referatu dla sędziego delegowanego i wyrównania wielkości referatów, sprawę przekazano SSR Z. P.. Zgodnie z obowiązującym w tym czasie przepisem art. 351 § 1 k.p.k. sędziego albo sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza się według kolejności wpływu spraw oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału. Odstępstwo od tej kolejności jest dopuszczalne tylko z powodu choroby sędziego lub innej ważnej przyczyny, co należy zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy. Losowanie składu orzekającego przewidziano, z inicjatywy obrońcy lub prokuratora tylko w sytuacji, gdy w akcie oskarżenia zarzuca się popełnienie zbrodni zagrożonej karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności, co w rozważanej sprawie nie miało miejsca. W realiach sprawy nie było zatem podstaw prawnych do wyłonienia składu orzekającego w drodze losowania. Skarżący nie wskazuje, poza zaniechaniem przeprowadzenia losowania, na inne ewentualne uchybienia związane z wyłanianiem składu orzekającego oraz ich wpływu na treść orzeczenia.

Godzi się przypomnieć, że naruszenie reguły zawartej w art. 351 k.p.k. konsekwentnie oceniane było w orzecznictwie Sądu Najwyższego jako względna przyczyna odwoławcza (zob. m.in. uchwała z dnia 17 stycznia 2005 r., I KZP 43/05), co oznacza, iż skarżący musi wykazać zaistnienie takiego uchybienia i jego wpływ na treść orzeczenia. Względny charakter tej przesłanki wyklucza możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., tj. ze względu na zaistnienie bezwzględnego powodu uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 k.p.k.

W piśmie z dnia 10 grudnia 2021 r. skazany wiąże zaniechanie losowania składu z naruszeniem konwencyjnego prawa do bezstronnego i niezawisłego sądu, odwołując się przy tym do wyroku ETPCz w sprawie Chim i Przywieczerski przeciwko Polsce. Może to wskazywać na upatrywanie podstawy do wznowienia postępowania w przepisie art. 540 § 2 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że skarżący nawet nie stara się powiązać wskazanej sprawy z jego własną, nie wykazuje też, jak już wspomniano, naruszenia prawa przy wyłanianiu składu orzekającego i jego wpływu na treść wyroku. Tymczasem, jak słusznie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 lutego 2019 r., II KO 47/18: 1. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) nie przewiduje obowiązku państwa-strony wzruszenia prawomocnego orzeczenia w sytuacji, gdy w wyroku Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że zostało ono wydane z naruszeniem postanowień Konwencji. Nie przesądza ona również rodzaju środków prawnych, jakie powinny być podjęte w celu wykonania wyroku tego Trybunału. Art. 41 Konwencji wskazuje jedynie na konieczność zadośćuczynienia pokrzywdzonej stronie w takim zakresie, w jakim prawo państwa nie daje podstawy do przywrócenia stanu poprzedniego (sprzed naruszenia - *restitutio in integrum*).

2. Potrzeba wznowienia postępowania karnego wynikająca z rozstrzygnięcia organu międzynarodowego działającego na mocy umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską (art. 540 § 3 k.p.k.) zachodzi wtedy, gdy przedmiot rozstrzygnięcia Trybunału dotyczy głównego nurtu procesu, a charakter i zakres stwierdzonych w jego toku uchybień w istocie podważa słuszność merytorycznego rozstrzygnięcia. Potrzeba wznowienia w związku z orzeczeniem

Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zajdzie wówczas, gdy poczynione zostaną ustalenia, że stwierdzone przez Trybunał naruszenie przepisów Konwencji mogło mieć wpływ na treść orzeczeń sądów krajowych zapadłych w toku prawomocnie zakończonego postępowania karnego objętego wnioskiem o wznowienie.

3. Stwierdzone w wyroku Trybunału naruszenie prawa do "sądu ustanowionego ustawą" (art. 6 ust. 1 Konwencji) przez nieprawidłowe wyznaczenie sędziego do składu orzekającego, jeżeli nie jest powiązane z brakiem niezawisłości czy bezstronności sędziego, nie daje podstawy do wznowienia postępowania karnego.

Kierując się powyższym uznać należało, że wniosek skazanego o wznowienie postępowania jest oczywiście bezzasadny w rozumieniu art. 545 § 3 k.p.k., co uzasadniało odmowę jego przyjęcia bez konieczności rozpoznawania wniosków skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu i zwolnienie od opłaty. Na koniec przypomnieć trzeba, że skazany ma możliwość złożenia wniosku o wznowienie postępowania w każdym czasie, pod warunkiem, że będzie on oparty na podstawach wznowienia przewidzianych w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego.